Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
T 070 333 44 44

Onze referentie
2026-0000383853

Bijlage
1

Datum 5 november 2026
Betreft Verzamelbrief Inburgering november 2026

Integratie van nieuwkomers in de Nederlandse samenleving gaat het best en het snelst door mee te doen. Onlangs heb ik uw Kamer meegenomen in mijn ambities op dit gebied met de aanpak "Werk en Meedoen Nieuwkomers". Een snelle start en meedoen op de arbeidsmarkt zijn daarbij voor mij leidend.

Ik vind het van belang om u daarnaast te informeren over andere ontwikkelingen in het inburgeringsstelsel. Met deze brief informeer ik u daarom over de volgende onderwerpen: 1) CBS-cijfers, 2) Z-route, 3) fraudezaken basisexamen inburgering buitenland, 4) onderzoek kosten taalaanbieders en 5) aandacht voor eergerelateerd geweld bij de inburgering.

1. CBS Statistiek Wet inburgering 2021

Op 19 juni 2026 heeft het CBS het dashboard van de Statistiek Wet inburgering 2021 met gegevens over de periode 2022 tot en met 2025 gepubliceerd. In het vragenuur van 23 juni jl. is de Statistiek kort besproken. Uw Kamer heeft tijdens de regeling van werkzaamheden een dertigledendebat aangevraagd over de cijfers[1]. Daarnaast heeft Kamerlid Boon (PVV) gevraagd om nadere schriftelijke informatie over de ontwikkelingen inburgering[2]. Aan dit verzoek kom ik graag tegemoet.

Het CBS publiceert de Statistiek ieder jaar in juni. In de publicatie van dit jaar, met als peildatum 31 december 2025 is de eerste groep inburgeringsplichtigen op het punt dat zij hun volledige inburgeringstraject hebben doorlopen. Inburgeringsplichtigen voor wie in 2022 een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) is vastgesteld en voor wie dus in 2022 de inburgeringstermijn van 3 jaar is gestart, zaten eind 2025 aan het einde van hun termijn[3]. In de gepubliceerde Statistiek zijn dan ook de resultaten terug te vinden van de eerste groep inburgeraars die middels het nieuwe stelsel aan hun inburgeringsplicht hebben voldaan. De Statistiek Wi2021 bevat veel informatie. Ik ga hieronder in op een selectie van de resultaten.

[1] Tweede Kamer, 2026, Verzoek n.a.v. regeling van werkzaamheden (Uw kenmerk: 2026Z14247).
[2] Idem
[3] De inburgeringstermijn start ná het vaststellen van het PIP, niet bij de aanvang van de inburgeringsplicht.

Daarbij richt ik mij op wat goed gaat en wat beter kan, en benoem ik kort wat we afgelopen jaren al hebben gedaan om verbeteringen aan te brengen in het stelsel en wat we de komende periode gaan doen.

Twee punten waarop groei te zien is: taalniveau en arbeidsparticipatie
Een grote wijziging in de Wi2021 ten opzichte van het stelsel uit 2013 was de taaleis. Die ging van A2 naar een ambitieniveau van B1. Van de inburgeraars die in 2022 inburgeringsplichtig werden hebben eind 2025 28% aan de inburgeringsplicht voldaan. Daarvan heeft 55% op op B1-niveau of hoger examens gehaald. Meer specifiek: 9% behaalde alle examens op niveau B2, 5% deels op B1- en deels op B2-niveau en 41% haalde alle examens op B1-niveau. Onder de Wi2013 was het aandeel inburgeraars dat 3 jaar na de start van de wet op B1-niveau of hoger examen deed veel lager, namelijk 2%. Hieruit maak ik op dat meer inburgeringsplichtigen hun leerpotentieel beter benutten dan onder het oude stelsel, zoals met de verhoging van het ambitieniveau was voorzien.

In de eerste drie jaren na inwerkingtreding van de Wi2021 is een duidelijke stijging van de arbeidsparticipatie van asielstatushouders te zien: van cohort 2022[4] was 9 maanden na vestiging in de gemeente 12% aan het werk, van cohort 2023 16% en van cohort 2024 27%. Ook per cohort gaan na verloop van tijd meer asielstatushouders aan het werk: van cohort 2022 heeft in het eerste jaar na vestiging 20% gewerkt, in het tweede jaar 28% en in het derde jaar 36%. Van cohort 2023 heeft 26% in het eerste jaar gewerkt, 31% in het tweede jaar en 34% in het derde jaar. Verder zien we een stijging van de arbeidsparticipatie in de periode vóór vestiging in de gemeente: van het cohort 2022 werkt 21% van de statushouders tijdens hun opvangperiode, van het cohort 2024 betrof dit 35%[5].

Ik ben blij te zien dat steeds meer statushouders in het nieuwe stelsel steeds sneller aan het werk gaan. Wat mij betreft zijn deze aantallen echter nog niet genoeg. Met mijn aanpak Werk en Meedoen voor Nieuwkomers zet ik in op een stijging van de arbeidsparticipatie onder nieuwkomers, zowel tijdens de opvangperiode als zo snel mogelijk na vestiging in de gemeente. Dat 70% van de mensen na twee jaar in de gemeente nog altijd aan de kant staat en wacht tot zij kunnen gaan meedoen, is voor mij onacceptabel. Werken naast de inburgering wordt de norm. De dualiteit van het inburgeringsstelsel betekent dat iedereen die kan werken, dit ook gaat doen. Samen met de ketenpartners werk ik de aanpak Werk en Meedoen Nieuwkomers [6] verder uit zodat iedere inburgeringsplichtige zijn volledige potentieel kan benutten en het leren van de taal kan combineren met (betaald) werk.

Twee punten waarop verbetering noodzakelijk is: de doorstroom en de uitstroom uit het stelsel
De uitkomsten van de Statistiek laten echter ook een beeld zien van een systeem waarin inburgeraars vooral veel moeten wachten. Wachten op een status, op een woning, op een PIP, en op de start van de cursus. Al dit wachten leidt niet tot actieve deelnemers aan de maatschappij, terwijl de groep inburgeraars juist ook een onbenut potentieel herbergt. Mijn voorgangers hebben al verschillende acties ondernomen om inburgeraars sneller te laten inburgeren. Ik ga nog een stap verder en zet met drie doorbraken in op een actieve opvang, een focus op werken naast inburgeringsactiviteiten en het vergroten van de mogelijkheden op de arbeidsmarkt voor statushouders.

[4] De datum waarop DUO vaststelt dat iemand inburgeringsplichtig is, bepaalt tot welk cohort iemand behoort. De inburgeraar zelf ontvangt daarvan een kennisgeving.
[5] Cohort 2024 is het laatste cohort waardoor deze cijfers niet meer aan te veel verandering onderhevig zijn.
[6] De startnotitie Aanpak Werk en Meedoen is te vinden via deze link: Open overheid

Gecombineerd met de al ingezette verbeteringen op het inburgeringsstelsel, is het de ambitie van het kabinet dat dit gaat bijdragen aan de doelstelling dat in december 2030 75.000 nieuwkomers meer aan het werk zijn aan dan eind 2026. Van de groep statushouders die sinds 2014 is ingestroomd, heeft eind 2026 naar verwachting circa 95.000 een betaalde baan. Het aantal werkenden eind 2026 is gebaseerd op historische gegevens (t/m 2025) geëxtrapoleerd naar 2026. De inzet is om in 2030 ten opzichte van de nulmeting 75.000 meer statushouders aan het werk te hebben.

Doorstroom
In de Statistiek is terug te zien dat er lange doorlooptijden zitten tussen het moment van kennisgeving inburgeringsplicht en huisvesting in de gemeente, tussen huisvesting en start van de intake, de uiteindelijke vaststelling van het PIP en vervolgens tot de start van de cursus. Dit wordt zowel beïnvloed door factoren buiten het inburgeringsstelsel, zoals de situatie in het opvanglandschap en de tekorten op de woningmarkt, als factoren binnen het stelsel. Zo was er sprake van een flink hogere instroom van asielstatushouders dan voorzien: in 2022 werden 18.640 asielstatushouders inburgeringsplichtig terwijl er rekening werd gehouden met 9.100. Ook lange wachttijden voor diplomawaardering, personeelstekorten bij gemeenten en een tekort aan docenten NT2 speelden hier een rol. Uit cijfers van de Statistiek Wet inburgering komt naar voren dat asielstatushouders die in 2022 inburgeringsplichtig zijn geworden na vaststelling van de inburgeringsplicht gemiddeld nog 25 weken moesten wachten voordat zij zich konden vestigen in een gemeente. Vervolgens duurde het voor dit cohort 2022 nog gemiddeld 18 weken voordat het PIP was vastgesteld.[7]

Sinds de inwerkingtreding van de wet hebben mijn voorgangers ingezet op het verbeteren van de doorstroom in het stelsel. De doorlooptijden voor de waardering van diploma's zijn aanzienlijk verkort. Ook is fors ingezet op het versterken van de uitvoering van inburgering in samenwerking met Divosa via kennisuitwisseling, handreikingen, werkateliers en andere bijeenkomsten waarin inburgeringsprofessionals gezamenlijk leren om tot oplossingen te komen.
Er is ingezet op betere voorlichting aan de doelgroep zelf (o.a. via aanpassingen op websites), zodat zij de spelregels van de inburgering beter kennen. Om het docententekort terug te dringen zijn verschillende korte- en langetermijnregelen genomen[8].

Hoewel uit de CBS Statistiek blijkt dat het gemeentes nog steeds niet altijd lukt om binnen de termijn van 10 weken na huisvesting een PIP vast te stellen, gaat het vaststellen van PIP's inmiddels iets beter dan in het eerste jaar na inwerkingtreding van de Wi2021. Voor asielstatushouders is de gemiddelde tijd tussen vestiging in de gemeente en vaststelling PIP afgenomen van 18 weken voor cohort 2022 naar 15 weken voor cohort 2024. Voor gezinsmigranten daalde de gemiddelde termijn in dezelfde periode van 24 weken naar 22 weken.[9] Van alle personen die op 1 augustus 2026 nog inburgeringsplichtig waren, had inmiddels 78% (90.854 personen) een PIP.[10] Dit laat zien dat de maatregelen die zijn ingezet, hun vruchten beginnen af te werpen. Deze lijn van verbetering dient zich echter wel voort te zetten, en te versnellen. Dat begint bij het creëren van een stabiel opvanglandschap, waarbij verhuisbewegingen worden geminimaliseerd en statushouders niet onnodig lang in de opvang verblijven in afwachting van een woning. Vanuit de aanpak Werk en Meedoen Nieuwkomers trekken de minister van Asiel en Migratie en ik samen op om dit te bewerkstelligen.

[7] Statistiek Wet inburgering, juni 2026, CBS.
[8] TK 2022-2023, 32824, nr. 408.
[9] Statistiek Wet inburgering, juni 2026, CBS
[10] Bron: dit zijn cijfers van DUO

Daarnaast wordt vanuit de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening ingezet op het bevorderen van de doorstroom door afspraken te maken over aanvullende huisvestingsvormen.

Uitstroom
Tot slot laten de CBS-cijfers tot en met 2025 zien dat, hoewel er sprake is van een hoger behaald taalniveau van hen die slagen, er ook sprake is van een beperkt aantal geslaagden binnen de inburgeringstermijn (van drie jaar) Van de 4.900 personen met een vastgesteld PIP in 2022, hadden eind 2025 2.400 personen (49%) het traject succesvol afgerond en een inburgeringsdiploma of -certificaat behaald. Belangrijk hierbij is dat ten opzichte van de Wi2013 een hoger taalniveau wordt gevraagd. Dit terwijl de inburgeringstermijn (drie jaar) niet is verhoogd. Wel kunnen inburgeringsplichtigen op basis van goede gronden een verlenging van hun termijn ontvangen, waarmee zij langer dan drie jaar over hun inburgering kunnen doen. Met mijn aanpak Werk en Meedoen verken ik welke acties er nodig zijn voor een actieve opvangperiode, waarbij ook taalverwerving vanaf dag 1 een belangrijke rol speelt. Door vanaf het begin actief bezig te zijn met de taal en de opgedane kennis direct in de praktijk te kunnen brengen op de werkvloer, verwacht ik dat in de toekomst inburgeringsplichtigen met een betere basisbeheersing van het Nederlands aan de start zullen staan van hun inburgeringstraject, waarvan zij gedurende hun gehele inburgeringsperiode kunnen profiteren.

Wanneer de cijfers van eind 2025 worden vergeleken met die van 1 augustus 2026[11], dan is er een aanzienlijke toename van de uitstroom van cohort 2022 te zien: op genoemde datum had inmiddels 48% van de inburgeraars in dit cohort het inburgeringstraject succesvol afgerond (tegen 28% eind 2025). Ongeveer 38% van de inburgeraars uit cohort 2022 was op 1 augustus nog inburgeringsplichtig. De resterende 14% was uitgestroomd om andere redenen, bijvoorbeeld omdat ze zijn vrijgesteld van de inburgeringsplicht op grond van een Nederlands diploma. Ook de uitstroom van cohort 2023 komt op gang. Op 1 augustus 2026 had bijna 17% van dit cohort een inburgeringsdiploma of -certificaat behaald. Cohort 2023 doet het daarmee ietsje beter dan cohort 2022 op 1 augustus 2025 (15%), terwijl het in absolute aantallen om veel meer inburgeraars per cohort gaat (cohort 2022 bestaat in totaal uit ongeveer 26.000 en cohort 2023 uit ruim 35.000 inburgeraars). Hieruit blijkt dat het stelsel aan volwassenheid wint, en dat het gemeenten steeds beter lukt om hun regierol op de uitvoering te pakken.

Verlenging van de inburgeringstermijn
Ik vind het belangrijk dat inburgeraars ook tijdens hun inburgeringsplicht meedoen in de samenleving en aan het werk gaan. Een statushouder die werkt, zijn steentje bijdraagt en daarmee in zijn eigen levensonderhoud kan voorzien, kan rekenen op mijn steun om, als dat nodig is, langer te doen over het behalen van het gewenste taalniveau. Inburgeraars die ten minste 28 uur per week werken of hebben gewerkt voor een periode van minimaal drie maanden kunnen een verlenging van de inburgeringstermijn aanvragen met maximaal drie jaar. Doel is daarmee te bewerkstelligen dat de inburgering geen belemmering vormt voor werk, maar andersom ook voorkomen dat het werk een belemmering vormt voor een volwaardige inburgering. De Regeling inburgering 2021 wordt hiertoe aangepast.

Daarnaast zet ik in op een verlenging van de inburgeringstermijn wegens een tekort aan kinderopvangplekken. Hiermee willen we inburgeraars die wegens de zorg voor jonge kinderen niet aan inburgering toekomen, de gelegenheid bieden om in te kunnen burgeren. Kinderopvang is cruciaal om taalcursussen te kunnen

[11] Bron: dit zijn cijfers van DUO.

volgen of participatie en inburgering te combineren. Wanneer kinderopvang niet beschikbaar is, kan de inburgeraar niet starten met de lessen. Dit raakt voornamelijk vrouwen en heeft een negatieve invloed op de duurzame (arbeids-) participatie van deze groep. De inburgeringstermijn kan met maximaal een jaar worden verlengd op deze grond. De aanpassingen van de Regeling inburgering 2021 treden in de eerste helft van 2027 in werking.

Wetsevaluatie
In de tweede helft van 2027 start de evaluatie van het stelsel. De informatie uit dat onderzoek is nodig om de cijfermatige ontwikkelingen nog beter te kunnen duiden én scherper in beeld te krijgen waar aanpassingen van het stelsel nodig zijn. De uitkomsten van de evaluatie zal ik meenemen in het verder aanscherpen van het beleid.

2. Z-route

In het Wetgevingsoverleg Integratie en maatschappelijke samenhang van 9 maart jl. heb ik toegezegd de Kamer nader te informeren over de Zelfredzaamheidsroute (Z-route). Via deze verzamelbrief doe ik graag deze toezegging gestand.

De Z-route richt zich op het versterken van de zelfredzaamheid van inburgeraars door taal, activering en participatie. Met de route wordt beoogd de deelnemers handvatten te bieden zodat zij zelfstandig hun weg kunnen vinden in de Nederlandse samenleving. De leerroute is bedoeld voor inburgeringsplichtigen die in het land van herkomst niet of nauwelijks een opleiding hebben genoten en een lage leerbaarheid hebben voor Nederlands als tweede taal. De route bestaat uit verschillende onderdelen: een taalcomponent met een verplichte urennorm van 800 uur, een participatiecomponent met een verplichte urennorm van 800 uur (alleen voor asielstatushouders), de module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) en het Participatieverklaringstraject (PVT) en als laatste een eindgesprek met de gemeente. Het streefniveau voor het te behalen taalniveau is A1. De route is door de urenverplichtingen zwaarder en intensiever dan de Wi2013, waarin inburgeraars met een lage leerbaarheid op basis van 600 uur taalonderwijs en examendeelname in aanmerking konden komen voor een ontheffing van de inburgeringsplicht.

De indeling naar routes vindt door gemeenten plaats in een brede intake aan de hand van een objectieve leerbaarheidstoets[12] en onderzoek naar overige aspecten en omstandigheden. Uit de cijfers komt naar voren dat de indeling naar de leerroutes de uitkomst van de objectieve leerbaarheidstoets volgt.[13] Als er in de plaatsing wordt afgeweken van de uitkomst van de toets dan is dat eerder naar een traject met een hoger taalniveau dan naar een traject met een lager taalniveau. De groep die gemeenten in de Z-route plaatsen is divers, zowel in herkomstgebied als in leeftijdsverdeling. Uit de Statistiek Wet inburgering blijkt dat 68% van de asielstatushouders in de Z-route een alfabetiseringscursus nodig heeft.[14] Gemeenten geven aan dat een substantieel deel van de deelnemers aan de Z-route veel begeleiding nodig heeft.[15] De instroom in de Z-route is over de jaren heen vrij constant, ongeveer 30% van de asielstatushouders[16]. Ondanks dat dit percentage overeenkomt met het percentage ontheffingen in de Wi2013[17] vind ik de instroom hoog. De Algemene Rekenkamer doet in haar rapport

[12] De leerbaarheidstoets (LBT) meet of binnen de inburgeringstermijn van drie jaar minimaal niveau A2 haalbaar is.
[13] Statistiek Wet inburgering Wi2021, juni 2026, CBS
[14] De cursussen voor analfabetisme en anders-gealfabetiseerden zijn hierin samengenomen.
[15] Significant (2025), *Kwalitatief onderzoek 2e fase Wet inburgering 2021.* Kamerstukken II, 2025/2026, 32 824, nr. 475 (bijlage bij de brief).
[16] Bij gezinsmigranten ligt het aandeel dat deelneemt aan de Z-route op circa 7%.

'Onbenut Potentieel' de aanbeveling om te sturen op minder instroom in de Z-route.
Het aandeel Z-route inburgeraars dat betaald werk verricht blijft achter[18]. Uit onderzoek onder inburgeraars[19] in de Z-route komt naar voren dat 17% betaald werk heeft verricht en 25% vrijwilligerswerk heeft gedaan. Ik wil daar graag verandering in brengen met mijn aanpak Werk en Meedoen Nieuwkomers. Ik wil meer ruimte voor werk in de inburgering, zodat inburgeringsverplichtingen goed te combineren zijn met betaald werk. Ook zet ik in op meer startbanen in 2027, die voor deze groep een goede opstap kunnen zijn.
Gezien de huidige krapte op de arbeidsmarkt doen zich kansen voor om de arbeidsparticipatie van deze doelgroep te vergroten.

3. Fraudezaken basisexamen inburgering buitenland

Bij brief van 24 april jl. en bij de beantwoording van vragen van het lid Moinat (groep Markuszower) d.d. 4 juni jl. heb ik u geïnformeerd over 8 fraudezaken ten aanzien van het basisexamen inburgering buitenland. Een succesvol afgelegd examen is één van de voorwaarden voor het verkrijgen van machtiging tot voorlopig verblijf voor gezinsmigranten en geestelijke bedienaren. Ik heb toegezegd uw Kamer op de hoogte te houden van de ontwikkelingen.

DUO en IND hebben in de afgelopen periode een steekproef gehouden om te bekijken of de fraude met vervalste slagingsbewijzen vaker voorkomt. Uit deze aselecte steekproef van 105 zaken is in één geval een onrechtmatigheid aangetroffen. Ook in dit geval lijkt sprake te zijn van fraude. De minister van Asiel en Migratie en ik vinden iedere vorm van fraude met vervalste slagingsbewijzen onacceptabel. Er is dan ook aangifte gedaan in de bovengenoemde 9 fraudezaken en de controles op de mvv-aanvragen zijn verder aangescherpt. In het geval dat er twijfel is over de juistheid van de aanvraag nemen IND-medewerkers contact op met DUO of die persoon bekend is.

4. Onderzoek kosten taalaanbieders

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de inkoop van de leerroutes. Cebeon heeft begin 2026 onderzoek uitgevoerd naar de kosten die gemeenten maken voor de uitvoering van de Wet inburgering 2021. Daarin hebben aanbieders van de leerroutes aangegeven dat de huidige prijsafspraken tussen gemeenten en aanbieders niet kostendekkend en daarmee onvoldoende toekomstbestendig zijn. Daarom heb ik aanvullend onderzoek door AEF laten uitvoeren naar de kosten die taalaanbieders maken voor de uitvoering van de B1-route en de Z-route voor asielstatushouders in opdracht van gemeenten. Het onderzoek van AEF is samen met deze brief aan de Kamer verzonden. Bij het onderzoek waren twaalf aanbieders (6 publieke en 6 private) betrokken. Zij hebben financiële gegevens aangeleverd van in totaal 40 contracten. Hiermee had het onderzoek betrekking op de B1-route in 84 gemeenten (25% van het totaal) en de Z-route in 64 gemeenten (19%). Gezien het beperkt aantal betrokken aanbieders geeft het onderzoek daarom een eerste indicatie van de kosten.[20]

---

[17] Significant Public (2022), *Onderzoek ontheffing aantoonbaar geleverde inspanning voor inburgeraars.*
[18] Startnotitie Werk en meedoen voor nieuwkomers. Kamerstukken II, 2025/2026, 32824, nr. 511
[19] Regioplan (2025), Onderzoek Perspectief Inburgeraars 2024 - 2025, derde meting. Kamerstukken II, 2024/2025, 32 824, nr. 457.
[20] Daarnaast zijn er nog twee aandachtspunten die relevant zijn bij de duiding van de uitkomsten. Ten eerste had de uitvraag betrekking op het kalenderjaar 2024 waarin nog relatief weinig trajecten waren afgerond. Ten tweede hebben aanbieders zelf de contracten geselecteerd waarover zij informatie aanleverden. Hierdoor moeten de uitkomsten met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

De uitkomsten van dit onderzoek door AEF laten zien dat er zeer grote verschillen zijn tussen de kosten per inburgeraar die aanbieders in verschillende contracten maken. Verder blijkt dat de huidige vergoedingen van gemeenten voor een groot deel van de contracten niet kostendekkend zijn, alhoewel aanbieders voor enkele contracten wel hogere inkomsten dan kosten rapporteerden. De verschillen in kosten tussen contracten worden deels verklaard door verschillen in de uitvoering en deels door verschillen in contractvoorwaarden. Zo lopen de kosten voor personeel, overhead, leslocaties en lesmateriaal aanzienlijk uiteen. Daarnaast zijn er tussen contracten ook grote verschillen in het aantal aangeboden lesuren, verzuim onder cursisten (gemiddeld 20%) en de groepsgroottes. Er blijkt ook een grote variatie te zijn in de contractafspraken tussen gemeenten en taalaanbieders over onder meer facturatie, prestatiebekostiging, indexering, verzuim, risicoverdeling en administratieve eisen.

De eerste indicatie van deze geconstateerde kostenverschillen geven aangrijpingspunten om waar nodig de kosten beter in balans te brengen met de bekostiging. Zoals aanpassingen in de keuzes voor de feitelijke groepsgrootte en het terugdringen van verzuim. Het is daarom belangrijk dat gemeenten en taalaanbieders het gesprek hierover met elkaar voeren. Daarbij kan worden verkend in hoeverre maatregelen, zoals het gezamenlijk terugdringen van verzuim, schaalvergroting en het beperken van het aantal instroommomenten, kunnen helpen om de kosten te verminderen. Tegelijkertijd is het van belang dat de contractvoorwaarden in balans zijn met de mogelijkheden van taalaanbieders in uitvoering, met daarbij aandacht voor tariefstelling, indexering en een evenwichtige verdeling van financiële risico's.

Daarnaast is mijn verwachting dat gemeenten de komende jaren opnieuw leerroutes zullen inkopen of bestaande aanbestedingen zullen verlengen. Dit biedt gemeenten en taalaanbieders de gelegenheid om, mede op basis van de uitkomsten van het onderzoek en de bovenstaande gesprekken, goede inkoopafspraken te maken, zodat de kosten en vergoedingen meer met elkaar in lijn gebracht worden.

5. Aandacht voor eergerelateerd geweld bij de inburgering

Op 4 september 2025 heeft uw Kamer de motie van het lid Eerdmans aangenomen.[21] De motie verzoekt het kabinet om bij de inburgering van nieuwkomers expliciet aandacht te besteden aan eergerelateerd geweld.
Het kabinet vindt het belangrijk dat iedereen in Nederland vrij is om zichzelf te zijn. Eenieder is vrij in het maken van eigen keuzes met respect voor de keuzes van een ander. Er is in het inburgeringsprogramma breed aandacht voor het zelfbeschikkingsrecht als onderdeel van de kennisoverdracht over het vrijheidsrecht. Hierin wordt expliciet aandacht besteed aan voorbeelden van schadelijke praktijken en dat deze strafbaar zijn. Het zelfbeschikkingsrecht, het recht van het individu op eigen keuzes en zelfstandigheid, en het belang en de betekenis van gelijkwaardigheid tussen man en vrouw komen in de inburgering terug in de onderdelen Voorbereiding op de inburgering (voorinburgering), Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM) en het participatieverklaringstraject (PVT). KNM en PVT zijn verplichte onderdelen in het inburgeringstraject voor iedere inburgeringsplichtige.

Dit licht ik hieronder per onderdeel toe:

[21] Kamerstukken II, 2024/2025, 33 552, nr. 145.

- In het azc leren asielstatushouders via de Voorbereiding op de inburgering over het zelfbeschikkingsrecht. In de module Democratie en Rechtstaat van het programma wordt ingegaan op vrouwen- en LHBTIQI+ rechten.
- In de eindtermen (dat wat inburgeraars moeten kennen en weten) van het inburgeringsexamen KNM is het zelfbeschikkingsrecht expliciet opgenomen. Deze eindtermen zijn aangepast en op 1 juli 2025 in werking getreden. In de eindtermen over de integriteit van het lichaam zijn expliciete voorbeelden van schadelijke praktijken zoals huiselijk geweld, besnijdenis van meisjes en eerwraak toegevoegd. Hierbij wordt benadrukt dat alle ongewenste intimiteit en geweld strafbaar is. Inburgeraars worden op deze kennis getoetst.
- In het verplichte onderdeel PVT is er aandacht voor het vrijheidsrecht, waaronder het zelfbeschikkingsrecht. Het zelfbeschikkingsrecht en de betekenis ervan is ook opgenomen in de participatieverklaring. Ter afsluiting van het PVT moeten alle inburgeringsplichtigen de participatieverklaring ondertekenen. Hiermee verklaren ze kennis te hebben genomen van de waarden en spelregels van de Nederlandse samenleving, deze te respecteren, de universele mensenrechten te eerbiedigen en daarmee niet in strijd te handelen.

Daarnaast heeft de toenmalige Staatssecretaris Participatie en Integratie in de verzamelbrief inburgering van 16 oktober 2025[22] acties aangekondigd om de ondersteuningsmogelijkheden voor het verbeteren de veiligheid van vrouwen binnen inburgering te verbeteren. Het hebben van een eigen netwerk is belangrijk voor de veiligheid van vrouwen. Vrouwen in de inburgering hebben dit meestal niet. Daarom is het belangrijk om in te zetten op het bouwen aan netwerken tijdens de inburgering waar vrouwelijke inburgeraars ook op terug kunnen vallen na afronding van de inburgering. In een werkatelier van Divosa hebben professionals de meerwaarde van informele netwerken voor vrouwen onderzocht en daar verschillende aanpakken voor opgezet. Ook wordt er ingezet op het verbeteren van de kennis over signalering van onveiligheid en de te nemen maatregelen in de gemeentelijke inburgeringspraktijk.

De verplichte onderdelen in het inburgeringstraject bieden kansen om op verschillende momenten aandacht te besteden aan de opbouw van een relevant netwerk. Ook wordt er ingezet op het verbeteren van de kennis over signalering van onveiligheid en de te nemen maatregelen in de gemeentelijke inburgeringspraktijk. Op deze manier wordt er invulling gegeven aan de motie Eerdmans en ingezet op de veiligheid van deze vrouwen, wat essentieel is voor hun integratie, deelname aan het arbeidsproces en hun algeheel welzijn.

De Minister van Werk en Participatie,

A.A. Aartsen

[22] Kamerstukken II, 2025/2026, 32 824, nr. 475